

- створення перед заняттям і на занятті проблемних ситуацій;
- підготовка матеріалу до заняття, попереднє обговорення теми.

Необхідною умовою при цьому є активність вихователя як на занятті, так і під час підготовки до нього, і активність самих дітей. Усвідомленню змісту діяльності сприяє деякий запас знань. Тільки на певному рівні накопичення знань, навичок і хоча б найпростіших розумових операцій можливо виховувати інтерес. Накопичення певних знань, умінь і навичок, необхідних для формування інтересу, вимагає активної позиції дитини. Не можна змінити ставлення дитини до оточуючого, не змінивши її внутрішньої позиції. Так як інтерес до зображувальної діяльності характеризується такими особливостями, як дієвість, широта і стійкість, саме ці якості доцільно взяти за основу його формування і спрямувати роботу, головним чином, на розвиток різнобічного інтересу до даної діяльності, переборення пасивності, обмеженості і поверховості. Формування інтересу може бути найефективнішим, якщо воно здійснюється в такій послідовності: на першому етапі доцільно основну увагу приділити формуванню активного інтересу, тобто поставити дитину в активну позицію до діяльності, викликати активне до ставлення.

Враховуючи положення про вирішальне значення дорослого у формуванні інтересу до декоративно-прикладного мистецтва, велику роль слід віднести вихователю, його особистій зацікавленості, певному рівню художньої підготовки, знанням і практичним умінням в різних видах зображувальної діяльності, врахуванню індивідуальних і типологічних особливостей дошкільників. З цією метою вихователям слід знайомитися з образотворчим мистецтвом; навчатися техніки роботи з різними зображувальними матеріалами і методики керівництва зображувальною діяльністю дітей з метою формування інтересу до неї дітей.

Список використаних джерел

4. Дронова О. О. Дитячий малюнок як засіб збагачення педагогічної компетентності батьків// Вісн. Глухів. держ. нед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Вип. 2. – Глухів: ГДПУ, 2003.- С 45-50.
5. Житник Т. С. Проблема розвитку творческой активності в психолого-педагогічской літературе. East European Scientific Journal. 2015. № 3 (3). С. 34-37.
6. Житник Т. С. Художньо-творча активність як особистісний феномен. Вісник Інституту розвитку дитини. 2013. № 30. С. 129-133.
7. Личківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. – К., 2004. – 352 с.
8. Zhytnik T. S. Rozvytok khudozhno-tvorechoi aktyvnosti starshykh doshkilnykiv zasobamy zhyvopysu. – Dys. na zdobuttia naukovoho sapenia kand. pedahohichnykh nauk za spetsialnistiu 13.00.08 – doshkilna pedahohika. – Instytut problem vykhovannia NAPN Ukrainy, Kyiv, 2015.– 269 s.

ДІАЛОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Кононенко Галина

Науковий керівник: к.пед.н, ст.викл. Канарова О.В.

Медіопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

Поліпшення якості дошкільної освіти є необхідною умовою для розвитку особистості. Основними завданнями дошкільної освіти є збереження та зміцнення фізичного, психічного і духовного здоров'я дитини,

виховання любові до Батьківщини, поваги до народних традицій і звичаїв, свідомого ставлення до себе, оточення та навколишнього природного середовища, формування особистості дитини, розвиток її розумових та творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду тощо. Велике значення для розумового та творчого розвитку дітей має пізнавальна активність.

Варто пам'ятати, що дошкільне дитинство – оптимальний період для розвитку пізнавальної сфери: це, перш за все, значно вищий, порівняно з іншими періодами, темп розумового розвитку і надто висока ціна промахів і помилок, яких можна допуститися у вирішенні проблеми формування передумов загальношкільських здібностей.

Важливими умовами формування пізнавальної активності дитини є постійний контакт з однолітками та дорослими. Спілкування є одним з основних елементів розвитку дитини, формування особистості, провідного виду дитячої діяльності, спрямованого на пізнання. Згідно з Законом України "Про дошкільну освіту" дошкільна освіта визначається як цілісний процес, спрямований на забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку [1, ст. 4].

Пізнавальна активність як один із найважливіших чинників навчання привертає увагу дослідників, оскільки взаємодія людини із навколишнім світом можлива тільки завдяки її активній діяльності. Під пізнавальною активністю слід розуміти самостійну, ініціативну діяльність дитини, спрямовану на пізнання навколишньої дійсності (як прояв допитливості) й зумовлену необхідністю розв'язання завдання, що постають перед нею у конкретних життєвих ситуаціях.

У дитини старшого дошкільного віку пізнавальна активність характеризується оптимальністю відносно до виконуваної діяльності, засвоєнням різних способів позитивного досягнення результату, досвідом творчої діяльності, спрямованістю на її практичне використання в своєму повсякденному житті. Джерелом пізнавальної активності стає подолання протиріччя між засвоєним досвідом і необхідністю трансформувати, інтерпретувати його у своїй практичній діяльності, що дозволяє дитині проявити самостійність і творче ставлення при виконанні завдання. Проблемами формування пізнавальної активності займалися такі вчені, як О. Кононко, Л. Проколіснюк, В. Ротенберг, В. Сухомлинський та інші.

В. Сухомлинський закликав спонукати малят пізнавати світ і серцем, і розумом. Важливим напрямом роботи вихователя є формування світосприйняття вихованців, вміння аналізувати побачене й почуте, замислюватися над усім цим, порівнювати нову інформацію з отриманою раніше. Досвід В. Сухомлинського щодо проведення з шестирічними дітьми "уроків мислення" на лоні природі – неперевершений приклад інтеграції основних видів пізнавальної діяльності (спостереження, мислення, мовлення) [8, с. 14].

Одною із форм активності вітчизняний психолог К. Платонов відокремлює пізнавальну активність. Це вид психічної активності, що з'являється у тварин у формі орієнтувального рефлексу, а в людини, крім того, у формах мимовільної уваги, цікавості, творчості. Водночас у науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення поняття "пізнавальна активність", хоч у багатьох дослідженнях учені називають деякі загальні істотні риси цього поняття [6, с. 58].

Доктор психологічних наук Л. Проколіснюк під пізнавальною активністю розуміє самостійну, ініціативну діяльність дитини, спрямовану на пізнання навколишньої дійсності (як прояв допитливості) й зумовлену необхідністю розв'язати завдання, що постають перед нею у конкретних життєвих ситуаціях [7, с. 88].

Пізнавальна активність як вища властивість особистості характеризується спрямованістю і стійкістю пізнавальних інтересів, прагненням до самостійного і ефективного засвоєння інформації, оволодінням

прийомами і способами пізнавальної діяльності, критичністю і самокритичністю мислення, вольовими зусиллями для досягнення навчально-пізнавальної мети.

Згідно поглядам таких вітчизняних психологів та педагогів як Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Леонтьєв, Ж. Піаже, К. Платонов, А. Реан, К. Ушинський, А. Реан, В. Шавровська спілкування виступає в якості однієї з основних умов розвитку дитини, формуванні її особистості. Діалогічна форма спілкування сприяє активізації пізнавально-розумових процесів у дітей дошкільного віку. Діалогічне спілкування – це взаємодія між двома суб'єктами у процесі якої відбувається обмін інформацією, уміннями, навичками, досвідом, результатами діяльності, необхідна умова формування та розвитку особистості, а також володіння мовою.

Мовлення виконує функції спілкування, повідомлення, емоційного самовираження, впливу на інших людей, а для дошкільників – це ще й засіб успішного розвитку пізнавальної активності [5, с. 312].

Важливою складовою комунікативної компетентності, що необхідно формувати у дітей дошкільного віку є уміння розпочинати, підтримувати і закінчувати бесіду, в процесі чого отримувати необхідну інформацію.

Діалог – це процес мовленнєвої взаємодії двох або кількох учасників спілкування. Діалогічне мовлення дає змогу знаходити рішення в будь-яких професійних та життєвих ситуаціях, а також зацікавлює учнів, допомагає осмислювати власну думку, розвиває творчі здібності дітей, дає можливість критично мислити [4].

Діалогічне спілкування – це взаємодія між двома суб'єктами, у процесі якої відбувається обмін інформацією, уміннями, навичками, досвідом, результатами діяльності, необхідна умова формування та розвитку особистості, а також володіння мовою [3, с. 249].

Формування механізмів пізнавальної активності дітей дошкільного віку відбувається у всіх дитячих видах діяльності та проявляється у пізнанні та відкритті світу.

Чим старша дитина, то більше її цікавить світ у різних його проявах та барвах. Усе, що здивує, збентежить, занепокоїло, спантеличило, залякало чи потішило, виливається у запитаннях до найближчої людини. Потреба малюка обговорити свої враження, наміри, способи пізнання життєвого простору природи. Він вбачає у рідних спільників для своїх інтересів і пошуків, партнерів у подоланні шляху до незвіданого, носіїв інформації про незрозумілі явища й події та розраховує на всіляку підтримку й захист [2, с. 10].

Вирішальну роль в розвитку пізнавальної активності дітей відіграє взаємодія дитячого садка з сім'єю вихованця. Без участі батьків неможливо закласти фундамент пізнавальних процесів у дошкільника. Вміло побудований діалог вихователя і батьків приносить найефективніші результати в спільній виховній роботі.

Аналіз теоретичних джерел дозволив визначити пізнавальний діалог як форму спільної діяльності дітей і вихователя, взаємодію їх смислових позицій, результатом якої є знаходження нового знання як власної точки зору.

Діалогізація навчання – дієвий чинник підвищення пізнавальної активності вихованців, зазначаючи, що реалізація діалогічного принципу в розвитку мислення передбачає взаємну симетричну пізнавальну активність партнерів у спілкуванні та спільне вирішення розумових задач.

Проблема пізнавальної активності дошкільників – одна з найактуальніших у теорії педагогічної науки та у практиці дошкільних навчальних закладів, оскільки активність є необхідною умовою формування розумових якостей дітей-дошкільників, їх самостійності, ініціативності.

Список використаних джерел

1. Відомості Верховної Ради України. Про дошкільну освіту : Закон України № 2628-III // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 49. - Ст. 259.

2. Гончаренко А. Граємо разом – з іграшками та без них / А. Гончаренко // Дошк. виховання. - 2014. – №2. – С. 10-12.
3. Дошкільна освіта : словник-довідник : понад 1000 термінів, понять та назв / упоряд. К.Л. Крутій, О.О. Фунткіова. – Запоріжжя : ЛПРС, 2010. – 324 с. - (Словники).
4. Ковальова В.І. Критичне мислення як засіб формування та розвитку творчих здібностей молодших школярів [Електронний ресурс] : з досвіду роботи / В.І. Ковальова - Режим доступу: http://osvita.ua/doc/files/news/82/8206/kryt_mysl_poch.doc.
5. Методика навчання української мови в початковій школі : навч.-метод. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / за наук. ред. М.С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2011. - 364 с.
6. Платонов К. Занимательная психология / К. Платонов. – Изд. 5 е, испр. – СПб. : Питер Пресс, 1997. – 288 с.
7. Проколієнко Л.М. Формування допитливості у дітей дошкільного віку / Л.М. Проколієнко. – К.: Рад. школа, 1979. – 88 с. - (Бібліотека для батьків).
8. Сухопарова І. Пізнавати світ серцем і розумом / І. Сухопарова // Дошк. виховання.– 2012. - № 5. – С. 14-18.

ПРОБЛЕМЫ ТРАНСФОРМАЦИИ ДИСКУРСИВНЫХ ПРАКТИК В СТРУКТУРАЛИСТСКОЙ КОНЦЕПЦИИ М. ФУКО

Кореньюк Анна

Научный руководитель: канд. психолог. наук, ст. преп. Казарова А. Н.

Харьковский торгово-экономический институт ХНТЭУ

e-mail. anyakorenyuk2121@gmail.com

Любая новая эпоха, которая провозглашается в культуре, искусстве или науке, вызывает необходимость определить содержание предыдущего цикла, так как новое всегда связано с памятью о прошлом, определением хронологических рамок и генеалогии предыдущего промежутка времени. Французская философия XX века выдвигает новые принципы формирования категориального аппарата. Известный представитель постмодернистской философии М. Фуко пытался создать парадигму современного знания, разработать вопрос анализа и систематизации человеческой культуры, проанализировать современные взгляды на место и роль человека в мире, а также исследовать ряд важных проблем философии.

Одним из главных понятий в философии М. Фуко является понятие дискурса – практики языкового внедрения в общественное игру. Дискурс, как языковая практика, вовсе не характеризуется ни последовательностью во времени, ни наличием субъекта дискурса. Потребность в выявлении властных функций нормативного знания, трактовка науки как одной из форм власти вызвала необходимость найти новые средства исследования знания, предложить новые понятия, которые бы позволили схватить единство знания и отношений власти. Таким понятием стало понятие "дискурс", которое было заимствовано из структурной лингвистики, но приобрело в структурализме и постструктурализме более широкое понимание.

Исследование проблемы трансформации дискурсивных практик в структуралистской концепции М. Фуко соответствует актуальным потребностям современности. Украинская философская школа активно